

WPROWADZENIE

Artykuły zgromadzone w kolejnym tegorocznym tomie „Neofilologa” wpisują się w dwa kręgi tematyczne. Pierwszy z nich obejmuje badania postaw, wyobrażeń i oczekiwań uczących się, w powiązaniu z ich decyzjami dotyczącymi wyboru języka poznawanego w szkole średniej lub wiodącego w ramach studiów filologicznych. Szerokie i niejednoznaczne znaczeniowo pojęcie *postawy* obejmujące, w zależności od przyjętej definicji terminu (zob. np. Mika, 1998; Moore, i in. 2001; Skarbek, 2003), komponenty poznawcze, afektywne, oceniające, behawioralne i motywacyjne, jest często przywoływane w rozważaniach glottodydaktycznych. Wpływ indywidualnej postawy wobec nauczanego języka obcego na decyzje i działania jednostki związane z jej edukacją językową wydaje się zatem bezsprzeczny i stanowi interesujący obszar w nurcie badań akcentujących podmiotowość ucznia.

W drugi obszar tematyczny wpisują się teksty dotyczące podejmowanego już wielokrotnie na łamach „Neofilologa” zagadnienia, jakim jest przygotowywanie uczniów i studentów do komunikacji obcojęzycznej (zob. np. Karpińska-Musiał, Orchowska, 2019; Jaroszevska, Sujecka-Zajęc, 2016; Smuk, Sobańska, 2016). Kompetencja interkulturowa należy do kompetencji miękkich, których znaczenie podkreśla się w dokumentach opisujących cele kształcenia językowego, jak i w codziennej praktyce instytucji działających w otoczeniu wielokulturowym. Także w kształceniu akademickim obserwuje się zwiększony nacisk na włączanie do programów nauczania aktywności stymulujących zdobywanie wiedzy, rozwój sprawności i kształtowanie postaw pożądanych w trakcie spotkań międzykulturowych (zob. np. Wilczyńska, Mackiewicz, Krajka, 2019). Teksty zawarte w niniejszym tomie przybliżają wyniki badań glottodydaktycznych nad zjawiskiem interkulturowości, w których respondenci, studenci kierunków filologicznych, przyjmowali rozmaite role: świadomego analityka, badacza przeprowadzającego wywiad narracyjny, czy też etnografa językowego.

Tom otwierają dwa teksty podejmujące tematykę wyboru języka przez licealistów i studentów studiów filologicznych. **Radosław Kucharczyk i Krystyna**

Szymankiewicz skupiają się na wyobrażeniach oraz oczekiwaniach licealistów, a także na ich decyzjach dotyczących wyboru języka francuskiego jako drugiego języka obcego. Materiał badawczy autorzy zebrali, przeprowadzając ankiety. Z kolei **Maciej Smuk** przedstawia wyniki projektu badawczego obejmującego studentów różnych kierunków filologicznych. Autor analizuje rezultaty ankiety przeprowadzonej na Uniwersytecie Warszawskim, kierowanej do studentów siedmiu kierunków studiów filologicznych na poziomie licencjackim i magisterskim. Celem badania, stanowiącego pilotaż dla szerszego projektu, było poznanie wyobrażeń i oczekiwań studentów wobec treści kształcenia akademickiego, a także motywów stojących za wyborem studiów w kontekście planowanej kariery zawodowej. Przedmiotem zainteresowania **Małgorzaty Spychały-Wawrzyniak** są natomiast postawy uczniów szkół ponadpodstawowych wobec uczenia się języka hiszpańskiego. Wychodząc od definicji pojęcia *postawa* i opisanie związku między postawą ucznia a jego motywacją do nauki języków obcych, autorka omawia sposoby pomiaru postaw, wskazuje także na związane z tym trudności. Na tle refleksji teoretycznych omówione zostają następnie wyniki przeprowadzonych przez nią badań.

Wnioski wyprowadzone przez autorów wymienionych wyżej artykułów wskazują na istotną rolę instytucji edukacyjnych w promowaniu języków mniej popularnych w kształceniu formalnym. Podkreślają potrzebę stałego namysłu nad organizacją nauczania języków oferowanych w mniejszym wymiarze godzin oraz nad możliwościami ich popularyzacji, która będzie sprzyjać różnorodności językowej i wspierać wybory uczniów.

Kolejne teksty wpisują się w obszar badań nad komunikacją interkulturową.

Anna Waszau omawia miejsce, jakie zajmuje kultura własna w różnorodnych koncepcjach modelujących procesy nauczania i uczenia się języka obcego, podkreślając wyraźnie zauważalną ewolucję rozwoju myśli glottodydaktycznej w odniesieniu do pojęć takich jak tożsamość osoby uczącej się, kompetencja komunikacyjna oraz świadomość własnej kultury na poziomie meta. Autorka wskazuje, że rozwój badań nad kompetencją interkulturową znacząco przyczynia się do zmian w praktyce dydaktycznej, przekładając się bezpośrednio na skuteczność procesów nauczania i uczenia się języka obcego.

Teresa Maria Włosowicz skupia się na problemach nauczania języka francuskiego jako języka trzeciego lub dodatkowego w grupie studentów różnych narodowości. Szczególną uwagę autorka poświęca trudnościom wskazywanym przez uczących się i sposobom postrzegania przez nich podobieństw i różnic między językiem francuskim a danym językiem natywnym. Rozważa też kwestie strategii nauczycielskich podnoszących świadomość językową studentów i uwzględnia ocenę ich postępów w nauce francuskiego. Badanie przedstawione w artykule obejmowało obserwację zajęć i kwestionariusz, a wnioski sformułowane przez

autorkę dotyczą poziomu świadomości językowej tej specyficznej grupy uczących się oraz odbioru kierowanej do nich informacji zwrotnej.

Przedmiotem rozważań **Doroty Owczarek** są gry językowe i techniki etnograficzne ujęte jako narzędzia wspomagające rozwój kompetencji interkulturowej. Autorka wskazuje na znaczny potencjał podejścia etnograficznego, który można wykorzystać w nauczaniu kultury języka docelowego, a także na jego wspierającą rolę w budowaniu kompetencji interkulturowej uczących się. Przyjęcie przez studenta roli etnografa językowego oraz podjęcie działań mających na celu analizę języka w określonym kontekście społecznym i sytuacyjnym przyczynia się, zdaniem autorki, do rozwijania jego kompetencji symbolicznej, która pełni istotną funkcję komplementarną w budowaniu interkulturowej kompetencji komunikacyjnej.

Jakkolwiek tocząca się już od kilku dekad dyskusja nad merytorycznymi i metodycznymi aspektami edukacji międzykulturowej przyniosła mnogość rozważań teoretycznych i rozwiązań praktycznych, ewaluacja kompetencji międzykulturowej ciągle pozostaje kwestią problematyczną (zob. Wilczyńska, Mackiewicz, Krajka, 2019: 640). Wątek ten podejmują w swoim tekście **Maciej Mackiewicz** i **Sebastian Chudak**, którzy na przykładzie zrealizowanego w ramach programu Erasmus+ projektu *Connect* omawiają czynniki wpływające na zmaksymalizowanie pozytywnych efektów doświadczeń zbieranych przez studentów w trakcie zagranicznych wyjazdów stypendialnych. Pokazują także innowacyjne możliwości ewaluacji kompetencji międzykulturowej, która dzięki takim wyjazdom może się rozwinąć.

Tekst autorstwa **Emilii Wąsikiewicz-Firlej** jest propozycją krytycznego oglądu narzędzia chętnie wykorzystywanego w badaniach nad interkulturowością. Artykuł zawiera raport oraz analizę badania przeprowadzonego z wykorzystaniem wywiadu narracyjnego, w którym studenci lingwistyki stosowanej przyjęli rolę badaczy. Analiza i ocena metodologicznych aspektów użycia takiego wywiadu jako narzędzia badawczego została dokonana z dwu perspektyw: studentów badaczy i nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia, w ramach których realizowano projekt. Tekst stanowi interesujący zapis ewolucji postaw studentów jako badaczy. Może więc okazać się pomocny w projektowaniu badań studenckich dotyczących szeroko rozumianej interkulturowości.

Marta Janachowska-Budych poświęca swój artykuł symbolicznie rozumianym miejscom pamięci (niem. *Erinnerungsort*, *Gedächtnisort*; fr. *lieux de mémoire*; zob. Kończal, 2014). Znaczenie refleksji na ich temat podkreślane jest w dyskursie glottodydaktycznym już od lat (zob. np. Badstübner-Kizik, Hille, 2015; Roche, Röhling, 2014). Autorka skupia się w swoim tekście na mającym długą tradycję, wciąż aktualnym wątku migracji. Poświęcano mu jak dotąd niewiele

uwagi w nauczaniu języka niemieckiego jako obcego w Polsce, mimo iż ma on znaczący potencjał dydaktyczny.

Mamy nadzieję, że zawarte w tomie teksty stanowiąc będą inspirującą lekturę dla czytelników, przyczyniając się tym samym do coraz szerszego dialogu wewnątrz wspólnoty glottodydaktyków w Polsce.

Magdalena Aleksandrzak
Sebastian Chudak
Joanna Górecka

BIBLIOGRAFIA

- Badstübner-Kizik C., Hille A. (red.) (2015), *Kulturelles Gedächtnis und Erinnerungsorte im hochschuldidaktischen Kontext. Perspektiven für das Fach Deutsch als Fremdsprache*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Jaroszewska A., Sujecka-Zajac J. (2016), „Neofilolog”, nr 47/1, 47/2.
- Kończal K. (2014), *Miejsce pamięci*, (w:) Saryusz-Wolska M., Traba R. (red.), *Modi memorandi. Leksykon kultury pamięci*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, s. 229–234.
- Karpińska-Musiał B., Orchowska I. (red.) (2019), „Neofilolog”, nr 52/2.
- Mika S. (1998), *Psychologia społeczna dla nauczycieli*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
- Moore D. (red.) (2001), *Les représentations des langues et de leur apprentissage: références, modèles, données et méthodes*. Paris: Didier.
- Roche J., Röhling J. (red.) (2014), *Erinnerungsorte und Erinnerungskulturen. Konzepte und Perspektiven für die Sprach- und Kulturvermittlung*. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hochengehren.
- Skarbak W. (2003), *Wybrane zagadnienia socjologii ogólnej i socjologii edukacji*. Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie.
- Smuk M., Sobańska J. (red.) (2016), „Neofilolog”, nr 46/2.
- Wilczyńska W., Mackiewicz M., Krajka J. (2019), *Komunikacja interkulturowa. Wprowadzenie*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.